

Innspillsmøte til utredningsrapport

Felles infrastruktur og tjenester for FAIR forskningsdata

Magnus Aronsen
Leder Utredningsgruppen

E-post: j.m.aronsen@medisin.uio.no

Telefon: +47 99268241

Felles infrastruktur og tjenester for FAIR forskningsdata

Utkast til rapport fra utredningen 16.12.21

Tre parallelle forskningsdata-utvalg

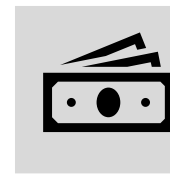
Datalisensutvalget

- Gjennomgang av juridiske rammebetingelsene for deling og gjenbruk av forskningsdata
- Anbefalte lisenser
- Beskrivelse av strukturelle og kulturelle hinder for deling og gjenbruk av forskningsdata
- Anbefalte tiltak til regjering/departement, virkemiddelapparatet og institusjonene

FAIR-utvalget

- Dagens praksis
- Hva er behovet til forskeren?
- Hva kjennetegner gode fellesløsninger for mer FAIR datadeling?
- Oversikt over eksisterende infrastruktur og hva som mangler
- Hvordan ligger institusjonene an?
- Norsk terminologi om forskningsdata

Datainfrastrukturutvalget

- Innspill om investeringer i datainfrastruktur for forvaltning og forskning
- Identifisere behovet for datainfrastruktur
- Foreslå løsninger på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå
- Foreslå ulike investerings- og driftsmodeller
- Anbefale ambisjonsnivå

Mandat for utredningen

«Hovedhensikten med utredningen er å fremskaffe informasjon som gir veiledning til både institusjonene og den enkelte forsker om relevante infrastrukturer og tjenester som finnes i dag, samt gir veiledning til tjenestetilbyderne gjennom felles retningslinjer for hvilken funksjonalitet tjenestene bør tilby. Utredningen skal også identifisere eventuelle behov for nye eller forbedrede infrastrukturer og tjenester.»

Begreps- avklaring

Etablere norske begreper for bruk knyttet til forskningsdata

Kartlegging

Kartlegging av eksisterende infrastrukturer og tjenester.

Synliggjøring og anbefalte tjenester på openscience.no

Anbefalinger

Definere retningslinjer med kriterier som tjenester bør oppfylle

Gi anbefalinger for eventuelle videre prosjekter for å komplettere kartlagte tjenester.

Utredningsgruppen og sekretariat

Erik Ø. Sørensen
Norges
Handelshøyskole

Karoline
Daugstad,
NTNU

Susan Nacey
Høgskolen i
Innlandet

Valeria
Tafintseva,
NMBU

Audun Beyer
Høgskolen
Kristiania

Wenche
Reed
OUS

Haakon
Skogseth, St.
Olavs
hospital

Frode Eika
Sandnes,
OsloMet

Kjell Morten
Stormark,
NORCE

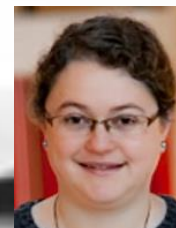
Kirsti
Klette,
UiO

Arne
Solli,
UiB

Ane Møller
Gabrielsen,
NTNU

Elin
Stangeland,
UiO

Magnus
Aronsen
UiO/OUS

Kristin
Brænden,
Agenda
Kaupang

Nenitha
Charlotte,
Dagslott,
NFR

Gjermund
Lanestedt,
Agenda
Kaupang

Ulrike
Jaekel
NFR

Trond
Kvamme
NSD

Katrine
Weisteen
Bjerde
HK-dir

Referanse- gruppe og arbeidsgruppe for terminologi

Referansegruppe av forskere	Ida Aasebø, UiO Katrine Røe Redalen, NTNU Rafi Ahmad, INN Lise Amy Hansen, AHO August Wierling, HVL Audun Beyer, Kristiania Berit Johnsen, KRUS Anne Elise Eggen, UiT Lilli Mittner, UiT Lars-Erik Solberg, Nofima Tor Erik Jørgensen, Nord Trygve Skjold, UiB
Arbeidsgruppe for terminologi	Trond Kvamme, NSD (koordinator) Peder Gammeltoft, UiB Agata Bochynska, UiO, Ellen M. Samdahl Flatby, NTNU Karin Rydving, UiB Philipp Konzett, UiT Katrine Segadal, NSD Jan Erik Garshol, Unit Ingrid Heggland, NTNU Maria Francesca Iozzi, Uninett Sigma2 Margaret Louise Fotland, UiO
Referansegruppe fra forskningsstøtte/bibliotek og leverandører av nasjonale generiske dataarkiver	Per Pippin Aspaas, UiT Torgeir Christiansen, UiO Agata Bochynska, UiO Maria Francesca Iozzi, Uninett Sigma2 Hans Eide, Uninett Sigma2 Gard Thomassen, UiO Philipp Konzett, UiT Jan Erik Garshol, Unit Katrine Segadal, NSD

Kartlegging av eksisterende infrastrukturer og tjenester

Spørre- undersøkelser

Forskere,
instutisjonene

Intervjuer og samtaler

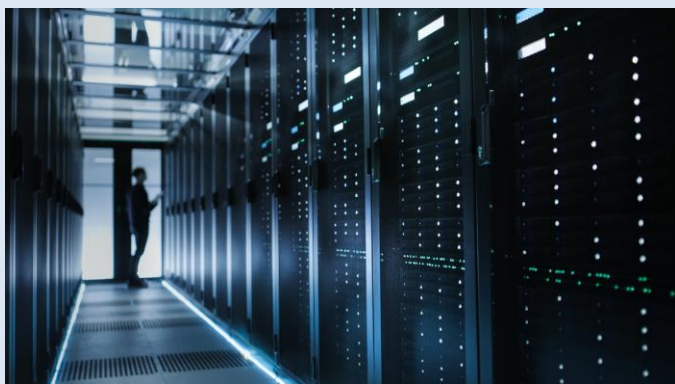
Forskere,
instutisjonene,
tjeneste-
leverandører

Dokument- studier

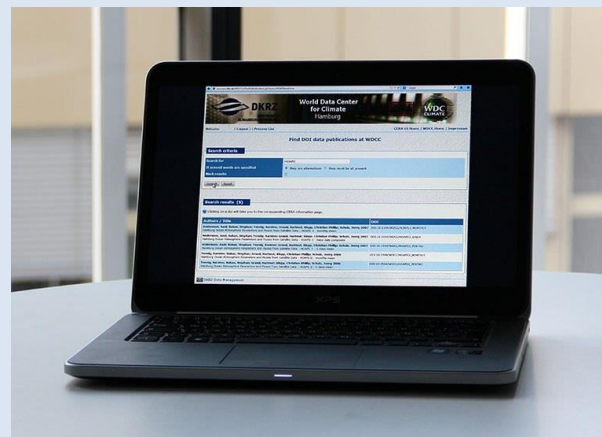
Lagring, arkivering og publisering

Lagring versus arkivering

«Varme data» underveis i et prosjekt, inkludert prosessering, analyser, endres, deles eller andre måter brukes operativt. Arkivering som langtidsoppbevaring av «kalde» versjoner av data, typisk et utvalg av dataene. Beriking med metadata

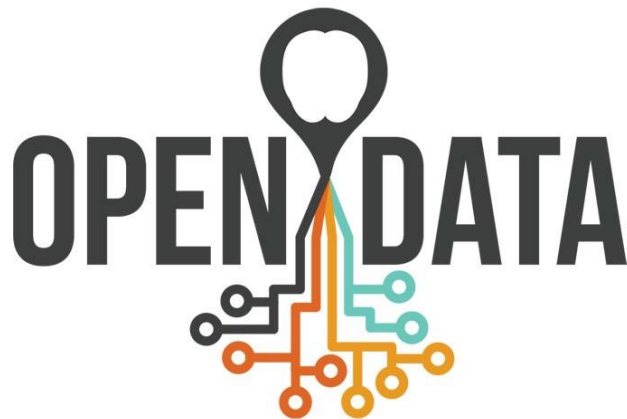
Publisering og deling

Publisering innebærer å gjøre data åpent tilgjengelig for gjenbruk, for eksempel deponering i et arkiv, kompatibelt eller ikke med FAIR-prinsippene. Klassifisering av konfidensialitet.

Deling av forskningsdata

Åpne versus lukkede data

«Så åpne som mulige og lukket som nødvendig». Åpenhet må veies opp mot andre hensyn som personvern, sikkerhet og immatrielle rettigheter.

Forskningsdata som fellesgode.

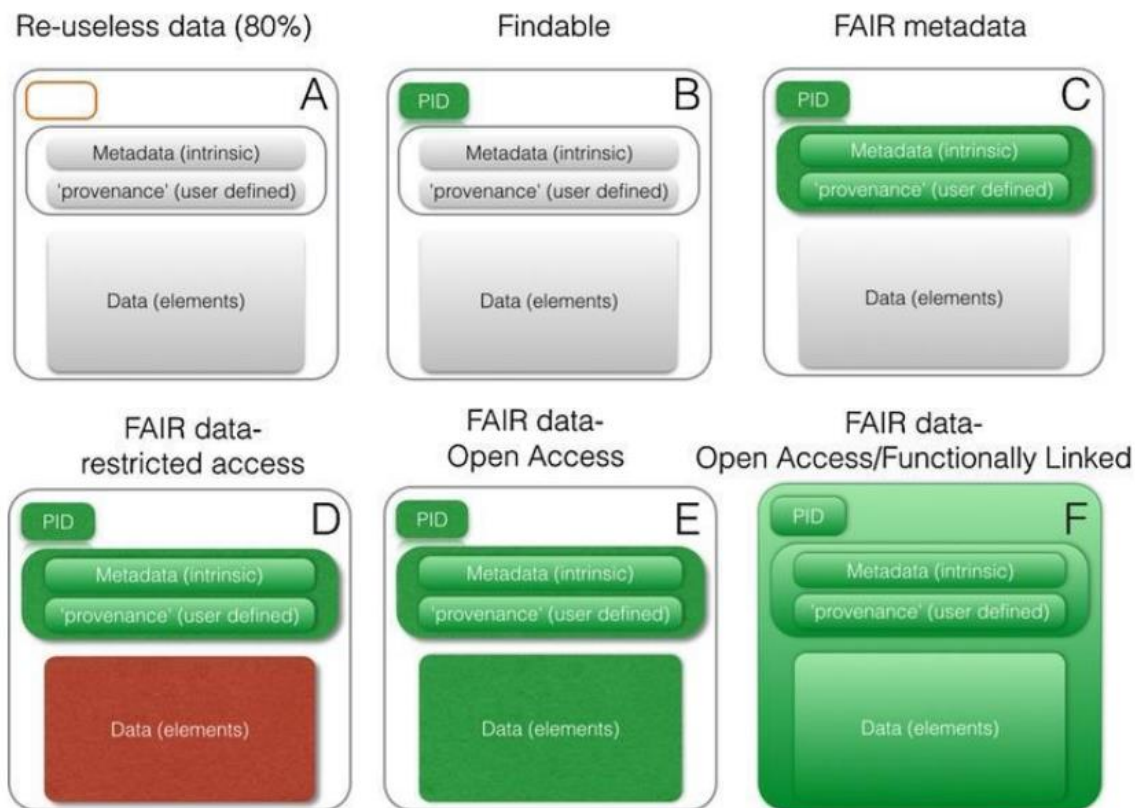
Åpne versus FAIR-data

FAIR-data fokuserer blant annet på maskinlesbarhet av data. Kan kreve ekstra ressurser, men legger til rette for gjenbruk av data.

Fagspesifikk standardisering.

Grader av FAIRness for forskningsdata

FIGUR 2: GRADER AV FAIR DATA. KILDE: BAREND MONS ET AL. (2017)

Forskningsdata sin livssyklus

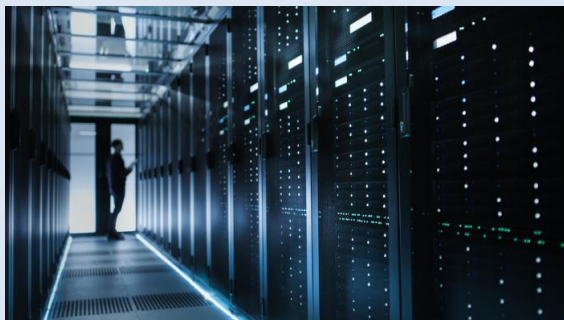

FIGUR 3: LIVSSYKLUS FOR FORSKNINGSDATA. CC-BY NTNU

Fra: «Felles infrastruktur og tjenester for FAIR forskningsdata - Utkast til rapport»

Tjenester og verktøy som brukes i dag

Infrastrukturer og tjenester

- Søk etter eksisterende data
- Lage datahåndteringsplan
- Legge på metadata på datene
- Håndtere forskningsdata i pågående prosjekter
- Tjenester for arkivering og/eller publisering

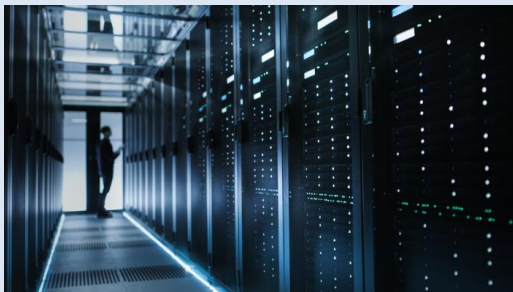
Kompetanse inkludert juridiske forhold og bistand

- Institusjonenes** oppfølging av forskere
- Tilgang til kompetanse ved **institusjonene** og i forskningsmiljøene
- Nasjonale ressursider og kurs

Hva mangler og hva bør gjøres?

Verktøy og tjenester

Behov for FAIRifisering av tjenester

Sammenhengende tjenester og verktøy

Tjenster for lagring og arkivering av sensitive data

Etablering av nye infrastrukturer?

Behov for forutsigbare kostnader

Kompetanse og bistand

Kunnskap om FAIR-forskningsdata og verdi

Ulik modenhet i retningslinjer og politikk knyttet til datadeling

Behov for mer kunnskap om metadata

Bistand og veiledning, inkludert oversikt over hva som finnes av verktøy og tjenester

Annet

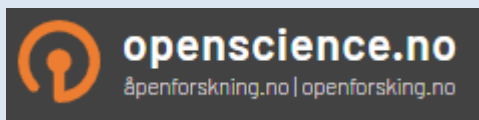
Håndtering av data med behov for beskyttelse

Kultur for deling

Regulerende virkemidler

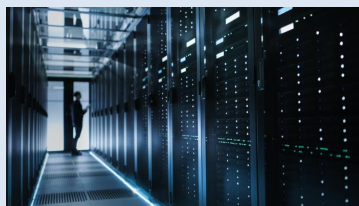
Tanker og innspill

Informasjonsbehov?

Tjenester og FAIRness
Opplæringsmateriell?
Veiledere?

Sensitive data

Hvordan få FAIR-data og
funksjonelle løsninger?

Kompetanseheving

Hvordan gå fram?
Nasjonalt vs. internasjonalt

Policy alignment og konvergens av tiltak
«Fra ildsjeler til systematikk» til forskningssektoren
Endringsprosess med kontinuerlig behov for evaluering og utvikling
Kortsiktige og langsiktige behov
Aktiv debatt om forskningsdata og veien videre nødvendig